

2005-6

Tænketank

Maj 2005 blev der oprettet en tænketank til at nytænke centrets struktur og aktiviteter - gennemtænke, hvilke behov, muligheder og ressourcer der er. Hvad er det, vi har brug for og vil og kan?

Tænketanken bestod af følgende: Safet Bektovic (PhD filosof), Thomas Nedergaard (stud.theol.), Theodor Jørgensen (pens. prof. i teologi), Maria Fahmy (dialog-projekt i Jordan, Mellemløst Samvirke), Uzma Rehman (phd.stud. om sufisme og forsoning), Hans Holmer (amerikansk ambassade), Naveed Baig (imam Vridsløselille og nu projektleder i IKS), Ismail Gögenur (stud.dr.med).

Forslag fra tænketanken var følgende: Studiegupperne skal være mere ad hoc og tidsbegrænsede, skal fungere autonomt og selv søge projektstøtte. Visse af de eksisterende typer af aktiviteter kan fortsætte, men i mere målrettet, praksisrelateret og temaorienteret form.

Der inddrages flere intellektuelle, studerende, forskere, læger etc. på begge sider. Det er netop en af IKS' forcer at være et af stederne, hvor man diskutere de emner, som muslimer interesserer sig for. Da der ikke er nogen muslimsk uddannelsesinstitution i Danmark, er der brug for et sted, hvor studier og debatter kan foregå på et lidt højere niveau. Vi har allerede fået kontakt med flere fra denne målgruppe, bl.a. ved at informere om beslutningen. Der vil i efteråret blive indkaldt til en slags udvidet tænketank for at få en fornemmelse af, hvor stor interesse der er netop i denne målgruppe.

Forslagene blev fremlagt på den **ekstraordinære generalforsamling den 21.nov**, som bestyrelsen indkaldte til. Her var der tilslutning til fornyelsen og de foreslåede vedtægtsændringer.

Undervisning, kurser og seminarer

Dansk-tyrkisk dialogkonference:

5.-6.nov. afholdt IKS i samarbejde med *Dialog Forum* (en tyrkisk muslimsk organisation i København, knyttet til *Fetullah Gülen* bevægelsen i Tyrkiet) en to-dages interreligiøs, europæisk konference om "EU-borgerskab og religiøs identitet. Religionens rolle i EU-landene og i Tyrkiet". Konferencen foregik på den tyrkiske friskole, HAY skolen i deres nye lokaler på Stubmøllevvej. Begge dage deltog i alt op mod 180 mennesker med forskellig kulturel og religiøs baggrund. I konferencen deltog bl.a. Dr. *Tariq Ramadan*, prof. St Anthony College, Oxford Universitet; *Kerim Balci*, formand for Dialogue Society (London); *Erik Boel*, højskoleforstander og formand for Europabevægelsen; *Karsten Fledelius*, lektor ved Københavns Universitet; dr. *Mustafa Akyol*, politolog, director of Intercultural Dialogue Platform (Istanbul); *Radko Popov*, Interreligiøs adviser i den bulgarsk ortodokse kirke.

Sagen om Muhammed-tegningerne var ikke for alvor eksploderet, men var dog et stort samtaleemne på konferencen.

Flere underviste på **efteruddannelsen af journalister** med *Anders Jerichow* som kursusleder i begyndelsen af januar.

Projektvejledning, samtaler, rådgivning, foredragsvirksomhed og gruppebesøg fra uddannelsesinstitutioner.

Efter JPs publicering af Muhammad-tegningerne, især da det eksploderede i februar måned har der været et boom i henvendelser. De første to uger af februar havde vi interview med danske journalister, men også journalister og TV-hold fra Tyskland, England, Sverige, Norge, Tjekkiet, Brasilien, Japan, Litauen, Island, Rusland etc.

Der var henvendelser om rådgivning og kontakter i forbindelse med projekter, dialog-events, foredrag og debatter. En del henvendte sig bare fordi de gerne ville gøre et eller andet.

Øvrige aktiviteter og projekter i Danmark

Hospitalsprojekt:

Kurserne for de 18 ressourcepersoner blev afsluttet i april og ressourceteamet anerkendt af direktionerne på Rigshospitalet og Amtssygehuset i Herlev. Der er blevet uddelt materiale om projektet på ca. 90 afdelinger på de to hospitaler. Senere bliver ordningen også tilbudt de andre hospitaler i Københavnsområdet. Nogle få har været tilkaldt til patienter, deriblandt de første to til bosniske patienter. Ressourcepersonerne har været inviteret ud på afdelinger for at informere om teamet og de problemer der kan opstå i forhold til patienter med etnisk minoritetsbaggrund. Naveed og undertegnede har undervist i forskellige sammenhænge, bl.a. heldagsseminar i efteråret på Sankt Lukas Stiftelsen. Det skal vi snart igen.

Der reflekteres teologisk over muslimsk sjælesorg med henblik på bogudgivelse. En række læger og kristne teologer vil blive involveret heri. Naveed ansættes som anført ovenfor fra 1.nov. og vil koordinere og tilrettelægge arbejdet samt undervise og supervisere de frivillige. Samtidig kan han selv tilkaldes, når der er særligt brug for en imam. Man er i færd med at indrette et bederum på Rigshospitalet, hvortil Naveed vil være knyttet og forhåbentlig få en fast kontortid.

Naveed vil fra april måned begynde at følge et kursus for uddannelse af muslimske ”prison and hospital chaplains” på The Markfield Institute of Higher Education i Leicester.

Ligebehandlingsprojekter:

En ligebehandlingsgruppe arbejder med 4 projekter:

- Ligebehandlingsudvalg under *Rådet for Menneskerettigheder*. Workshop afholdes den 25.april kl.16.30 som led i en handlingsplan for horisontal ligebehandlingsstrategi, dvs. et tværgående perspektiv på ligebehandling (alder, handicap, køn, race, etnicitet, religion). IKS repræsenterer det religiøse område og er blevet bedt om at indkalde. *Aminah Tønnsen* er medlem af udvalget.
- MIA-netværk (Mangfoldighed i Arbejdslivet), Institut for Menneskerettigheder.
- Hotline, ligebehandling på arbejdspladsen (en række organisationer). *Aminah* og *Thomas Nedergaard* er med i hotline-udvalget.
- Undervisningsprojekt under EU. I alt 7 partnerorganisationer er involveret i projektet, foruden Danmark, Belgien, Tyskland, Bulgarien, Frankrig og England). Initiativtager: *Centre Europeen Juif d'Information*, CEJI. Projektets formål er at udvikle og igangsætte et nyt træningsprogram om mangfoldighed og diskrimination relateret til religion, med tema-specifikke moduler om antisemitisme og islamofobi, til brug i voksenundervisning. *Aminah* er gået ind i projektet og har flere gange været i Bruxelles i den anledning.

Rundbordssamtaler med ansatte ved ambassader blev afsluttet i sommer i første omgang.

Islamisk teologisk uddannelse

Der er blevet udarbejdet en rapport om de forskellige uddannelses tiltag i Europa. Rapporten foreligger nu på engelsk. I forbindelse med udgivelsen af rapporten blev afholdt et seminar den 8.nov. 2005 med titlen 'Islam på Europas universiteter' - religiøs uddannelse og uddannelse om religion. Konferencen gav indblik i nogle af de tiltag, der allerede eksisterer i andre europæiske lande, og der var mulighed for diskussion om, hvorvidt det er ønskeligt og muligt at arbejde på en islamologisk i Danmark. Rapport nummer 2 er nu på vej.

Kristne og muslimer i bøn for fred og forsoning

Den 12.feb. i Sankt Johannesgården på Nørrebro. Der var ca. 250 deltagere med kristen og muslimsk baggrund. Der var tekstlæsning og bøn samt taler ved Theodor Jørgensen og Safet Bektovic. Efter bønnen var der fakkeltog til Blågårds plads.

IKS har deltaget i *forskellige projekter*, der handler om at skabe forståelse mellem mennesker med forskellig kulturel baggrund, herunder March for fred på Nørrebro samt Folkekirke &

Religionsmødes lytteprojekt (Safet Bektovic).

Dansk-arabiske aktiviteter

1. Dansk-norsk studietur til Mellemøsten (Syrien, Libanon og Egypten), i samarbejde med dialogcentret *Emmaus* (Oslo) og Jørgen S. Nielsen, direktør for Det Danske Institut, Damaskus (okt.- nov. 2006).
2. Dansk-egyptisk ungdomskonference om demokrati- og dialogmodeller i Cairo 1.-8.nov. 2006 i samarbejde med *Danmission* og *CEOSS* (egyptisk).
3. Kunst og æstetik – projekt: VOICEVOID - udstilling, seminar, workshops i Damaskus og København (2x8 billedkunstnere) okt. 2006 og forår 2007. Studieguppe bestående af kunstnere og kunstinteresserede på tværs af religiøs og kulturel baggrund.
4. Libysk-dansk konference i København 9.-10.maj 2006 i samarbejde med Fatah Universitet, Tripoli.
5. Den 21.febr. havde vi et møde med *Mogens Blom* og *Marie Louise Wegter* (Udenrigsministeriet) samt *Ole Egberg Mikkelsen* (ambassadør i Damaskus), *Jørgen S. Nielsen* og *Harald Nielsen*, bl.a. om dialoginitiativer i Syrien i samarbejde med stormuftien. Det blev vedtaget at sende en delegation af religiøse ledere herfra, formentlig i maj måned. Desuden vil IKS arbejde med et mere langsigtet dialogprojekt i Mellemøsten og Danmark. Dette søges finansieret af Udenrigsministeriet.
6. Delegationer modtages gennem det arabiske initiativ, Udenrigsministeriet. Således den 14.marts var syv journalister fra Cairo på besøg, fra *IslamOnline*, *Al-Ahram Center* og avis og et par andre aviser. De kom for at få eget indtryk af det danske samfund. En delegation af religiøse lærere fra Libanon vil komme for at fortælle om deres tradition for harmonisk sameksistens.

Besøg fra udlandet:

I nov. var centret vært for et besøg af Dr. *Ataullah Siddiqui*, leder af Faculty of Islamic Studies og Revd. Dr. *Andrew Wingate*, interreligious adviser, begge Leicester. Begge er aktivt involveret i samarbejdet mellem religionsamfundene i Leicester og desuden engageret i processen med at etablere "Nationalt forum for kristne og muslimer", der skal fokusere på uddannelse, social velfærd og fredsofbyggende arbejde.

Der blev afholdt et møde i IKS om eftermiddagen, hvor Andrew Wingate fortalte om det nyligt etablerede uddannelse af Muslim chaplains på det islamiske *Markfield Institute of Higher Education*, hvori flere præster er involveret. Om aftenen afholdtes i samarbejde med *Danmission*, *Folkekirke & Religionsmøde* og *Muslimer i Dialog* et debatmøde med de to gæster om, hvad vi kan lære af englændernes måde at tackle terrorbombeaktionerne i London.

I slutningen af nov. besøg af *Sigvard von Sicard* fra Centre for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations, Birmingham.

Den 2.jan. *Olau Thomassen*, Center for Konfliktløsning, Bradford.

Den 24.febr. *Chris Hewer* fra Birmingham, nu London, hvor han arbejder med voksenundervisning om islam og kristen-muslimske relationer.

To norske kirkelige grupper fra Tromsø og fra bispedømmekontoret i Oslo, afd. for kirke og samfund.

Medarbejderes aktiviteter i og udenfor DK

Undertegnede deltog i konference om **Ret, etik og religion i fængslet**, på Teologisk Fakultet, Aarhus Universitet 19-21 maj 2005 med et indlæg om kristen-muslimsk dialog i fængslet. Indlæggene publiceres i bogform og udkommer snart på Anis Forlag. Titlen er *Straffens menneskelige ansigt?*

Geneve juni 2005: Fatih Alev og undertegnede i en tre dages international konference med titlen

”Critical Moment Conference in Inter-religious Dialogue”, sponsoreret af Kirkernes Verdensråd. Deltagere var 130 mennesker fra hele verden med forskelligt religiøst tilhørsforhold. En stor del af dem havde mange års erfaring i dialogarbejde.

Formålet med konferencen var at evaluere, hvad der er kommet ud af den interreligiøse dialog, som den finder og har fundet sted både lokalt, nationalt og internationalt, og sammen overveje, hvordan dialogen på en mere effektiv måde kan forholde sig til den aktuelle kritiske situation.

Fatih og undertegnede var i **Chicago** i juni måned for at afslutte feltstudierne i forbindelse med projektet under *Det Lutherske Verdensforbund*. Her blev vore resultater fremlagt for forskere og andre i den lutherske kirke, og udgivelsen af en bogen om kristen-muslimske relationer i Indonesien, Nigeria og Danmark blev planlagt. Bl.a. på grund af Muhammad-krisen er bogen blevet forsinket og vil først udkomme sidst på året. Indholdet skal revideres betydeligt efter det, der er sket, ikke blot i Danmark, men også i de to andre lande.

I slutningen af september deltog undertegnede i en meget interessant *to-dages dialog-konsultation i Geneve* mellem en gruppe bestående af 8 kristne fra Kirkernes Verdensråd og en delegation bestående af 7 muslimer og 1 kristen fra Iran, med titlen ”The Relation between Ethics and Law: With Emphasis on Politics.” Denne var den fjerde i rækken af konsultationer, der har været holdt skiftevis i Teheran og Geneve.

2006-7

Studiegrupper

To mere traditionelle dialoggrupper samt en gruppe, der vil arbejde i mere praksisorienteret form, pt. med at etablere venskabsmenigheder på Nørrebro.

Undervisning, kurser, seminarer etc.

Kompaktkursus om menneskesyn og socialetik på Det Teologiske Fakultet de sidste to uger af januar 2007 v. Lissi Rasmussen og Safet Bektovic. Gæstelærer var Qulsoom Inayat, psykolog og psykoterapeut med pakistansk baggrund, underviser på forskellige universiteter i London, lektor ved Markfield Institute of Higher Education i Leicester, og hun har arbejdet med muslimske patienter i 25 år. Også Naveed underviste. Deltagerne var overvejende sygeplejersker, lærere og almindelige studerende samt et par præster. Der var 4-5 muslimske studerende. Dertil kom to deltagere fra Syrien.

Kursus om islam og kristendom i sundhedsvæsenet starter den 22.marts (over 5 aftener) med ca. 25 deltagere, overvejende sygeplejersker, hospitalspræster og andre, der arbejder på området. Undervisere: Theodor Jørgensen, Safet Bektovic, Naveed Baig, Maria Kristiansen og undertegnede.

Øvrige aktiviteter og projekter i Danmark

Hospitalsprojekt:

Naveed Baig har færdiggjort kursus for uddannelse af muslimske ”prison and hospital chaplains” på The Markfield Institute of Higher Education i Leicester.

Naveed har været med til at indrette et bederum på Rigshospitalet. Der er søgt om ansættelse af Naveed som hospitalsimam på Rigshospitalet og Herlev Hospital (hver med en kvote på 25%).

Ressourceteam og koordinator er i perioden blevet brugt til

- samtaler med patienter, pårørende og sygehuspersonale.
- undervisning og rådgivning af personale på de to hospitaler

- undervisning på flere af landets andre hospitaler samt i mange andre sammenhænge så som sygepleje-radiografskoler, Falcks akutvagt, Diakonissestiftelsen, Skt. Lukas Stiftelsen, kongresser for sygeplejersker og læger, workshops mm.

Ressourcepersonerne er primært blevet tilkaldt af læger og sygeplejersker, der har vurderet, at der var behov for kontakt. Der har gennemsnitligt været et besøg ugentligt. Der har primært været tale om akutte situationer i forbindelse med dødsfald eller modtagelse af diagnose, men også i forbindelse med forståelsesproblemer (ikke nødvendigvis sproglige) mellem patient og personale, hvor personalet har vurderet, at en ressourceperson kunne bidrage til at få patienten ud af sin isolation. Kun i ganske få tilfælde har det drejet sig om længerevarende samtaleforløb. Der har i de seneste måneder været et stigende antal henvendelser.

Desuden har koordinator og ressourcepersoner været inviteret ud på afdelinger for at informere om teamet og om de problemer der kan opstå i forhold til patienter med etnisk minoritetsbaggrund.

Vi vidste, at personalets behov for undervisning og rådgivning var stort, men ikke så stort.

Undervisning har derfor taget mere af vores tid end forventet. Naveed (og undertegnede) har undervist i forskellige sammenhænge. Siden 1.maj 2006 nærmer det sig 50 gange.

Et hæfte, der omhandler emner, som relaterer sig til muslimers ophold på hospitaler er på vej i trykken. Det henvender sig til hospitalspersonale og andre, der arbejder i sundhedsvæsenet.

Vi har fået utrolig mange kontakter, også udenfor hospitalsvæsenet – med henblik på samarbejde.

Således har vi været i kontakt med Sundhedsstyrelsen og ALS-research om et fælles projekt, hvor flere af ressourcepersonernes medlemmer bl.a. vil kunne have funktion som kulturelle mediatorer på forskellige hospitaler i Københavnsområdet. Der arbejdes på en projektbeskrivelse.

Vi har haft en samtale med Anne Mau, sekretariatschef i LOKK, Landsorganisation for Kvindekrisecentre og er herefter gået i gang med at etablere kontakt til to krisecentre med henblik på samarbejde.

Ligebehandlingsprojekter:

IKS har to repræsentanter i Ligebehandlingsudvalg under *Rådet for Menneskerettigheder*, nemlig Eva Bernhagen og Hans Henrik Lund, præst i Baptistkirken og daglig leder i Kirkernes Integrationstjeneste. Udvalget har afsluttet en handlingsplan for horisontal ligebehandlingsstrategi, dvs. et tværgående perspektiv på ligebehandling (alder, seksuel orientering, handicap, køn, etnicitet, religion).

I den sammenhæng har der været en række møder og andre aktiviteter, og IKS afholdt en workshop i IKS den 25.april, hvor diskrimination på grundlag af religion blev drøftet blandt repræsentanter fra forskellige trossamfund.

IKS holdt også et møde den 10. december, hvor repræsentanter for *Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling* fortalt om deres arbejde. Det forventes, at denne komité nedlægges i 2007, hvorefter der oprettes et *nyt fælles klagenævn* med en horisontal tilgang, dvs. der arbejder på tværs af de forskellige diskriminations-områder. Alle klagesager vil blive behandlet under samme instans. Lovforslaget om det fælles klageorgan fremlagt i folketinget i januar 2007. IKS har hilst dette nævn velkommen.

Hotline, ligebehandling på arbejdspladsen (sammen med en række organisationer).

Undervisningsprojekt under EU (i alt 7 partnerorganisationer er involveret i projektet, foruden Danmark, Belgien, Tyskland, Bulgarien, Frankrig og England).. Projektets formål er at udvikle og igangsætte et nyt træningsprogram om mangfoldighed og diskrimination relateret til religion, med tema-specifikke moduler om antisemitisme og islamofobi, til brug i voksenundervisning.

Dansk-arabiske aktiviteter

7. **Dansk-norsk studietur** til Syrien og Libanon (20.okt. – 1.nov. 2006) i samarbejde med

dialogcentret *Emmaus* (Oslo) og Jørgen S. Nielsen, direktør for Det Danske Institut, Damaskus deltog otte kristne og muslimer tilknyttet Islamisk-Kristent Studiecenter og ni ditto, tilknyttet *Dialogcentret Emmaus* i Oslo. Turen blev delvist støttet af Det Dansk-Egyptiske Dialoginstitut i Cairo.

Rapport om turen i det nye tidsskrift.

Efter studieturen drog den danske gruppe videre til Egypten for at deltage i nr. to i rækken af kristen-muslimske, dansk-egyptiske seminarer i byen *Minya* (1.-5.nov.), arrangeret af IKS og Danmission i samarbejde med den egyptiske organisation, Coptic-Evangelical Organisation for Social Services (CEOSS). Seminaret handlede om demokrati- og dialogmodeller. Fra Danmark deltog i alt 15 kristne og muslimer.

8. Planlægning af omsorgsprojekt i Hama og Beirut. Ti dage i januar havde IKS besøg af Ghada Ghazal og dr. Rufaida AlHabash fra byen Hama i Syrien. IKS' medarbejdere havde stiftet bekendtskab med de to kvinder under delegationsbesøget og studieturen til Mellemøsten i 2006.

Rufaida AlHabash er leder af Al Andalus Institute, herunder også en afdeling af Islamic Studies Centre (Damaskus), og Ghada Ghazal underviser i engelsk ved Al Baath Language Center i Hama. Kvinderne havde fattet interesse for centrets omsorgsarbejde, som var blevet præsenteret af Naveed Baig på et seminar i Hama, og de ønskede at vide mere om dette arbejde og om muslimsk sjælesorg generelt for at starte noget lignende i Syrien.

Nogle af os havde også besøgt en organisation, KAFA i Beirut, som også er interesseret i at samarbejde med os om dette projekt. Om det kan lade sig gøre, vil afhænge af om det er muligt at opnå økonomisk støtte.

9. Delegationer gennem det arabiske initiativ, Udenrigsministeriet. Den 12.-15.juni rejste Naveed Baig, Safet Bektovic og undertegnede til Syrien for at deltage i en delegation under Det Arabiske Initiativ sammen med Jørgen Skov Sørensen, Lars Mandrup og Anders Jerichow. Det var meningen, at stormuftien fra Syrien skulle komme på besøg her i København i denne uge. Men besøget er igen blevet udsat. IKS vil være vært for et interreligiøst dialogmøde.

10. Religion og kunst. Jørn Henrik Olsen, PhD i teologi. Forsker og udøvende billedkunstner. Syriske og danske billedkunstnere vil arbejde i workshops og sammen lave en udstilling.

Venskabsmenigheder på Nørrebro mellem udvalgte folkekirkemenigheder og moskéer. Jonna Dalsgaard er involveret sammen med Eva og vores praksis-orienterede gruppe.

Kontakt er etableret mellem Kapernaum/Lundehus kirker og Imam Ali moskéen, Vibevej.

De shiittiske moskéer på Nørrebro lever en forholdsvis tilbagetrukket tilværelse. IKS har i flere år haft god kontakt til dem. De er meget åbne og interesseret i samarbejde.

Yderligere kontakter mellem kirke og moské planlægges mellem:

Samuels Kirke og den shiittiske Jaffaria moské i Rådmandsgade 56.

Bethlehemskirken og Dansk Tyrkisk-Islamisk Stiftelse, H.C Ørstedesvej. (der endvidere været enhenvendelse fra deres nye formand om samarbejde).

Brorsons kirke og unge muslimer fra forskellige moskeer og foreninger på Nørrebro

Formålet med kontakten er følgende:

- at skabe venskaber og fællesskaber på tværs af religiøs og kulturel forskellighed (også blandt de lidt ældre)
- gennem mødet ansigt til ansigt og dermed øget kendskab til hinanden at modvirke

fordomme og negative holdninger.

- gennem det ligeværdige møde og inddragelse af minoriteter i et fællesskab og en samtale om den dagligdag de lever i, at skabe mere selvtillid og overskud til at være aktive i samfundet.

Der vil blive arrangeret forskellige aktiviteter i den pågældende kirke og moské efter de deltagendes ønske. Det kan være debatarrangementer, mindre dialoggrupper, foredrag. etc. Deltagerne fra begge sammenhænge vil blive inddraget i planlægning og udførelse af aktiviteterne.

IKS' 10 års fødselsdag den 22.maj 2006

Der var op mod 150 mennesker, kristne og muslimer i løbet af de tre timer, hele arrangementet varede. Vi havde bl.a. besøg af den tidligere ærkebiskop fra den lutherske kirke i Nigeria, *David Windibiziri*, en nær ven af og samarbejdspartner med centret gennem flere år.

Der blev gjort status over udviklingen i IKS gennem de 10 år. Der var ingen interesse fra mediernes side.

Islam-expo

IKS deltog i det kulturelle program, Islam-expo i forbindelse med Images of the Middle East med et arrangement den 12.juni om religion og humor med deltagelse af en muslimsk stand-up komiker fra Chicago.

To debatmøder: Rufaida al Habash om "Profetens kærlighed til kvinder." - kan læses på vores hjemmeside. Over 60 deltagere.

Ghada Ghazal: Hvorfor forbindes terrorisme med islam? I panelet foruden den pakistanske mediekonsulent, Abid Gilani og Michael Irving-Jensen, ekstern lektor ved Carsten Niebuhr Afdelingen i Kbh. ca. 25 deltagere.

Besøg fra udlandet:

2006:

3.april Tariq Ramadan i forbindelse med optagelser (sammen med Fatih Alev) til et britisk TV-program.

Sept. studerende fra Bergen

22.nov. fra Stiftskansliet i Stockholm

2007

Jan. Rufaida, Ghada og Qulsoom mødtes med omsorgsteamet under et supervisors møde.

Ghada og Rufaida var også med Naveed Baig på besøg på Rigshospitalet.

1.feb. Inayat Ali Shakir, Islamabad, leder af Tahreek Akhwat-e-Islami, en shiittisk organisation.

Besøget var arrangeret af Udenrigsministeriet.

3.feb. Netværk for religionsmøde i Lunds stift.

4.feb. en gruppe journalister – israelsk, italiensk og egyptisk havde vundet en pris for kulturel diversitet under noget der hedder, Euro-Med. Arrangeret af Center for Kultur og Udvikling.

14. feb. Lagde et to dages program for Kerstin Pihl, Stockholm fra Kirkekansliet, der arbejder med religionsmøde-spørgsmål. Gruppen besøgte desuden Tværkulturelt Center, Mødestedet og Niels Nymann Eriksen.

9.marts Cemal Usack, Intercultural Dialogue Platform, Istanbul.

Medarbejderes aktiviteter i og udenfor Danmark

Nye Veje. Sprednings- og påvirkningsaktiviteter i Malmø med henblik på konstruktiv debat om langtidssarbejdsløshed og diskrimination. Projektet (med start sept./okt. 2006) udføres i samarbejde med Lunds Universitet, Svenskt Islamiskt Stöd og St Philips Centre for Study and Engagement in Multi Faith Society, Leicester og støttes af Svensk Råd for European Social Fund. Naveed, Safet og jeg har holdt foredrag. Safet har været lønnet for at deltage og er sammen med prof. David Kerr, Lunds Universitet i færd med at forfatte en reflekterende rapport.

Flere af IKS' medarbejdere er involveret i Folkekirke & Religionsmødes bestræbelser på at etablere et nationalt kristen-muslimsk forum. Safet og Naveed sidder i styregruppen, og Safet har været med i lytterunden til en række muslimske organisationer. Det var bl.a. på grundlag af denne, at en konference blev afholdt på Nyborg Strand den 19.-20. aug., hvori deltog repræsentanter fra en række kristne og muslimske organisationer og fra folkekirken.

Aminah Tønnsen deltog i møder i Bruxelles i maj 06 og febr. 07 og i Normandiet i nov. 06 – med henblik på udarbejdelse af UV-materiale til det europæiske mangfoldigheds- og anti-diskriminationsprojekt under CEJI.

I juli 2006 deltog hun i et GERFEC-seminar om *Intercultural and interreligious pedagogics in Kindergarten and primary education* ved Hollands Kristne Universitet (CHN) i Leeuwarden, hvor hun holdt oplæg om religionsundervisning i folkeskolen http://www.islamstudie.dk/uddannelse_folkeskole.religion.htm. Deltog desuden senere på året i GERFECs hovedbestyrelsesmøde i Coimbra, Portugal.

Eva Bernhagen deltog d. 19.-23. November en ungdomskonference i Spanien sammen med 43 andre unge fra 26 forskellige lande i Europa og Asien for at diskutere religionens rolle i fremtiden. Eva deltog desuden i træningskursus i anti-diskrimination og religiøs diversitet i Derby 25.-31. oktober under ovennævnte EU anti-diskriminationsprojekt og deltager i denne uge i endnu et træningskursus sammen med en muslim fra Foreningen for Etnisk Ligestilling i Sofia. Det er meningen, at lignende kurser skal implementeres her i Danmark.

Naveed holdt foredrag i Oslo. 9. august 2006 i Dialogcenteret Emmaus, Oslo om erfaringer fra ressource teamet.

2007-8

Undervisning, kurser, seminarer etc.

Kursus om omsorgsetik i islam og kristendom fra den 22.marts (over 5 aftener) med ca. 25 deltagere, overvejende sygeplejersker, hospitalspræster og andre, der arbejder på området.

Undervisere: Theodor Jørgensen, Safet Bektovic, Naveed Baig, Maria Kristiansen og undertegnede.

Studiegrupper:

Der er kun en dialoggruppe tilbage. Vi er i gang med at etablere en ungdomsgruppe på Nørrebro.

Omsorgsprojekt:

Projektet er fortsat først og fremmest på Rigshospitalet og Herlev Hospital. Desuden har der været forhandlinger med Hvidovre, Bispebjerg og Glostrup hospitaler, som nu også bruger ordningen. Naveed har fået kontorfaciliteter på de to hospitaler og arbejder tæt sammen med præsterne.

Ligebehandlingsprojekter:

IKS har hidtil haft to repræsentanter i *Ligebehandlingsudvalg* under *Rådet for Menneskerettigheder*, nemlig Eva Bernhagen og Hans Henrik Lund, Kirkernes Integrationsstjeneste. To muslimske repræsentanter, Lamies og Salma Nassri går ind i stedet for Eva.

Undervisningsprojekt under EU (i alt 7 partnerorganisationer). Projektets formål er at udvikle og igangsætte et nyt træningsprogram om mangfoldighed og diskrimination relateret til religion, med tema-specifikke moduler om antisemitisme og islamofobi, til brug i voksenundervisning. Der har været udbudt kursus om mangfoldighed og anti-diskrimination i workshopform på forskellige gymnasier. Kun Greve gymnasium henvendte sig, men trak senere bestillingen tilbage.

Dansk-arabiske aktiviteter

Nummer tre i rækken af kristen-muslimske, **dansk-egyptiske seminarer** (arrangeret af IKS og Danmission i samarbejde med den egyptiske organisation, Coptic-Evangelical Organisation for Social Services (CEOSS)) finder sted den 22.-24. aug. 2008 og vil handle om unges bidrag til interkulturel dialog.

Religion og kunst. Jørn Henrik Olsens kunstprojekt har fået støtte fra Center for Kultur og Udvikling. Tre syriske og tre danske billedkunstnere har planlagt udstillinger, workshops, publikation, hjemmeside etc. i Damaskus i år. Projektet har forløbet godt indtil for få ugerne siden, hvor Jørn Henrik fik at vide fra lederen af kunstnergruppen på den syriske side, Nizar Sabour, at Kulturministeriet i Damaskus/Syrien havde inddraget det sted, de havde planlagt at udstille i maj måned.

Der er stor forvirring omkring kulturbyårets aktiviteter i Damaskus (2008). Nizar Sabour har i et par måneder arbejdet intensivt med at finde et nyt sted. Foreløbigt ser det ud til, at man bliver nødt til at skubbe projektet 1 år.

Venskabsmenigheder på Nørrebro mellem udvalgte folkekirkemenigheder og moskéer.

Kontakt mellem Lundehus kirke og Imam Ali moskéen, Vibevej. Har bl.a. deltaget i hinandens ceremonier.

Kingos Kirke og den shiittiske Jaffaria moské/Imam Ali moskéen.

Vi har forsøgt at etablere kontakt mellem Bethlehemskirken og Dansk Tyrkisk-Islamisk Stiftelse, H.C Ørstedesvej.

Der er kontakt mellem Brønshøj Kirke og Islamisk Kulturcenter.

Der har været afholdt tre fællesmøder i IKS. Desuden har der den 2.okt. og 29.nov. været møder med skoleledere på Nørrebro.

En ungdomsgruppe er under etablering: Brorsons kirke og unge muslimer fra forskellige moskeer og ungdomsforeninger på Nørrebro, herunder Fædregruppen. Gruppen vil på længere sigt bl.a. arbejde med de unges problemer på Nørrebro.

Debatmøder:

1.okt. 2007: Reception og debatmøde i fm. med udgivelse af bogen, Bridges instead of Walls.

Mogens Mogensen, Fatih Alev og LR.

22.okt. om Åbent brev fra 138 muslimske ledere og lærde. Jørgen Nielsen, Erling Tiedemann og Abdul Wahid Pedersen. Velbesøgt. Ca. 50 deltagerer i løbet af få dage.

1.nov. At være religiøs minoritet i Egypten og Danmark v. Henrik Lindberg og Fatih Alev.

27.nov. Spiritualitet og Dialog. Safet Bektovic, Inger Ravn, tidl. sognemedhjælper i Natkirken, Naveed Baig, Inger Louise Bach, stud.theol. katolik.

10.dec. Sindets kælderdyb hos Dostojevskij v. Niels Tvilling.

21.jan. 2008: Unges forhold til religiøse fællesskaber. Garbi Schmidt, Søren Østergaard og Safet Bektovic.

Besøg fra udlandet:

2007:

Maj: Islamic Centre, Malmø

8.-10.juni: Tariq Ramadan og hans European Muslim Network (Fatih)

5.juli: Libanon -gruppe

29.aug. To muslimske teologer fra USA og Yemen, Yahya Rhodus og Habib Khadim

2008

4.marts Kaj Engelhardt, Caritas, Sverige

Medarbejderes aktiviteter i og udenfor Danmark (relateret til IKS)

Kulturnat fredag d. 13. oktober 2007:

Zahra Gul, Sofie Clausager og Eva Bernhagen deltog for IKS i Institut for Menneskerettigheders "House of Discrimination", som et led i kampagnen for ligebehandlingsprojektet samt en synliggørelse af Året for Lige Muligheder. Det foregik sådan, at nogle skuespillere diskriminerede publikum, som i forvejen var blevet tildelt en identitet. Dvs. de repræsenterede en bestemt minoritet indenfor de 6 diskriminationsområder: køn, alder, handicap, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering.

IKS' repræsentanter uddelte brochurer om IKS' projekter og besvarede spørgsmål fra folk, som var blevet udsat for diskrimination enten pga etnicitet eller religiøs overbevisning.

Aminah Tønnsen har i perioden oktober 2005 – juli 2007 på vegne af IKS deltaget i et europæisk netværk initieret af CEJI (Centre Europeen Juif d'Information) med deltagere fra England, Tyskland, Frankrig, Belgien og Bulgarien med det formål at udarbejde undervisningsmaterialer og træningsprogrammer for anti-diskriminationsarbejde på europæisk plan.

30. juni – 8. juli 2007 deltog i et interkulturelt seminar i Warszawa arrangeret af GERFEC (Groupement Européen d'Études et de Recherche pour la Formation des Enseignants Chrétiens, Frankrig) i samarbejde med CJFIDN (Centre de la Langue Française et de Formation Continue des Professeurs, Polen). Seminaret blev sponsoreret igennem det europæiske Socrates-program og havde 16 deltagere fra Portugal, Spanien, Frankrig, Polen og Danmark, hovedsageligt folkeskole-, gymnasie- og voksenundervisere.

Temaet var "Europas kulturelle rødder" herunder fælles værdier samt mellemfolkelig dialog som fredsskabende element. Polens skæbne under 2. verdenskrig fyldte naturligvis en del i forbindelse med udflugter og museumsbesøg.

18.–26. juli 2007 deltog i et såkaldt "Stage A" arrangeret af GERFEC. Fondation Goethe var vært på det idylliske Chateau Klingenthal lidt uden for Strassburg for 22 lærerstuderende, folkeskolelærere samt seminarielærere fra England, Danmark, Norge, Frankrig, Portugal, Grækenland, Tyrkiet og Polen.

Temaet var – som altid på disse kurser – "What sort of education for what sort of Europe?".

Deltagerne fra de forskellige lande udvekslede erfaringer fra deres undervisning og fortalte om deres respektive undervisningssystemer. Der var kulturelle aftener med sang og dans samt besøg i Europarådet, Europaparlamentet og Menneskeretsdomstolen satte prikken over i'et.

Næste "Stage A" afholdes i dagene 1.-9.juli 2008. Interesserede kan henvende sig til

aminah@ikstudiecenter.dk

Aminah deltog ligeledes i GERFECs repræsentantskabsmøde i Paris 4.-7.oktober 2007.

Eva Bernhagen deltog 17.-23. marts 2007 sammen med Humma Bari fra "Vision – den om lighed" i et 5 dages træningsforløb i "Anti—discrimination and Religious Diversity" afholdt af CEJI i Sofia, i Bulgarien. Der var ca. 18 deltagere på kurset; kristne, muslimer, hinduer og jøder. Efter kurset udfærdigede Eva Bernhagen og Humma Bari et brev, hvori de tilbød en halv- eller heldags workshop til danske gymnasieelever som et forsøg på at implementere kurset i Danmark.

Naveed Baig og Eva Bernhagen blev i slutningen af august 2007 indbudt af den Presbyterianske Kirke i New York til en konference med titlen "A mutual call to peacemaking between Muslims and Christians." Konferencen blev afholdt på Stony Point Center uden for New York fra d. 9.-11. september, afsluttende med en mindehøjtidelighed over ofrene for 11. september. Før den officielle konference deltog de i en intern høring om den Presbyterianske Kirkes strategi og forholdet sig til krigen i Irak. I den forbindelse udlagde Eva Bernhagen en rapport udfærdiget af The Transnational Foundation for Peace and Future Research, som giver et indblik i overvejelser over krigen fra europæisk side. Siden 2004 har den Presbyterianske Kirke lagt pres på den amerikanske regering for at den skulle trække sine tropper ud.

Lissi Rasmussen har afsluttet og publiceret bogen, Bridges instead of Walls. Christian-Muslim interaction in Denmark, Indonesia and Nigeria. (Lutheran University Press 2007), som er resultat af et flerårigt studieprojekt under Det Lutherske Verdens forbund.

2008-9

Arbejdsgruppe af frivillige

Flere frivillige er kommet til i det forløbne år, også som ressourcepersoner i Etnisk Ressourceteam. *Stéphanie Torbøl* fungerer som koordinator af teamets arbejde på Bispebjerg Hospital. *Sabeen Shamail* arbejder bl.a. sammen med Eva med vores ligebehandlingsprojekter.

Åbent hus: Første fredag i måneden kl. 15.30-17.30, hvor alle frivillige eller andre som blot interesserer sig for centrets arbejde, kan være med. Her drøftes og forberedes aktiviteter, og man kan lave aftaler med hinanden og hygge sig. Måske vil det blive udvidet til at gælde flere fredage.

Projektvejledning, rådgivning, foredragsvirksomhed og gruppebesøg fra uddannelsesinstitutioner

Der har som sædvanlig været henvendelser om rådgivning og kontakter i forbindelse med projekter, foredrag og oplæg. Gruppebesøg især fra seminarier og gymnasier. En række foredrag og oplæg er blevet holdt af centrets medarbejdere, bl.a.

Eva og Naveed: Kirkens Korshær, Fredericia. Zahles seminarium om IKS' aktiviteter

Naveed og Theo: Forelæsninger i etik og livsopfattelser i islam og kristendom for Sygeplejeskolen i Hillerød, dels i forbindelse med Internat for Hillerød Sygeplejeskoles ledere og undervisere i Liseleje og igen for studerende, undervisere og andre interesserede den 24.marts i Auditoriet, Hillerød Hospital..

Naveed: Haderslev-seminar om 'A common word'. Rosborg gymnasium, Vejle: Samtalecafe for kristne og muslimske studerende. Trinitatis kirke: Skæbne og fri vilje. KFUM-spejderes dialog-lejrtur i Kolding med deltagelse af både muslimer og kristne. Teologisk Fakultet, Oslo Universitet om omsorgstraditioner i islam, jødedom og kristendom.

Naveed og Lissi underviser den 17. marts på kursus om *pastoral omsorg* i forhold til etniske minoriteter på kursus, *Folkekirkens møde med muslimer og islam* under Teologisk Pædagogisk Center, Løgumkloster, arr. af Folkekirke & Religionsmøde. Der deltager 16 præster fra hele landet. Fatih har deltaget i dialogmøde i Hvalsø kirke samt i uformel kontakt mellem Mosaisk Trossamfund og muslimske grupper.

Studiegrupper

Der er en *ungdomsgruppe* på Nørrebro (N-bro gruppen) og en *dialoggruppe* i traditionel forstand. Desuden er en studiegruppe (ca. 10 deltagere), hvis mål er at læse Koran og Bibel-tekster sammen, lige blevet etableret (under ledelse af Theodor Jørgensen og Safet Bektovic). En kristen og en muslim fremlægger deres forståelse af tekster fra hinandens skrifter.

Hospitalsprojekt

IKS' omsorgsprojekt bliver mere og mere omfattende. Der er øget efterspørgsel efter Naveed og teamet både mhp. patientbesøg og rådgivning/undervisning, også på andre hospitaler. Der er nu 30 ressourcepersoner. De nye ressourcepersoner har gennemgået et kursus over tre lørdage.

Der foretages en evaluering ved Maria Kristiansen, PhD-stud. ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, som kan understøtte projektets fremtidige drift.

Der arbejdes på en *antologi* om Tro og Omsorg/etik i det multikulturelle sundheds- og socialvæsen (red. af Marianne Kastrup, Naveed Baig og undertegnede), som udgives på Reitzels Forlag primo 2010.

Naveed og Lissi har siden sommeren sidste år samarbejdet med psykolog *Peter Elsass*, Institut for Psykologi med henblik på efteruddannelse af præster og imamer om sjælesorg. Vi opnåede dog ikke tilstrækkelig støtte til hele projektet. Der sættes to supervisionsgrupper i gang til efteråret. Efter samtale med Kriminalforsorgen håber vi at kunne inkludere de nye "fængselsimamer" i undervisningen.

Siden midten af juni 2008 samarbejde med *Ungdomsbyen i Rødovre* (samarbejdspartner til Institut for Menneskerettigheder) om kursustilbudet, *Medborgerskabet - Alle inklusiv*, som tilbydes 8.-10.klasser i folkeskolen. Projektet støttes af Integrationsministeriet. IKS har været med til at udvikle undervisningsmateriale og skal fungere som instruktører.

Kursus for religiøse ledere med indvandrerbaggrund

Et tre-dages kursus, *Integration – en multireligiøs tilgang* om medborgerskab blev afholdt på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, DPU den 7.-9. okt. 2008.

Kurset, der henvender sig til alle trossamfund i Danmark, er en del af et transnationalt pilotprojekt. Formålet var at gøre de religiøse ledere bekendt med dansk historie, kultur, uddannelsessystem, politisk system, retssystem og det religiøse landskab.

I kurset deltog 23 religiøse ledere, som har opholdt sig i Danmark i kortere eller længere tid - 8 tyrkiske og 2 pakistanske imamer og 13 præster med oprindelse i Afrika og Asien. IKS har været med til at forberede kurset, og undertegnede medvirkede som underviser.

Dansk-egyptisk dialogkonference

Nummer tre i rækken af kristen-muslimske, dansk-egyptiske dialogkonferencer (arrangeret af IKS og Danmission i samarbejde med den egyptiske organisation, Coptic-Evangelical Organisation for Social Services (CEOSS)) blev afholdt den 22.-24.aug. 2008 på Brogården, Middelfart.

Konferencen havde titlen, *Youth and Cross-Cultural Understanding*. Der deltog 20 fra Danmark og 15 fra Egypten, politikere, mediefolk, repræsentanter fra ungdomsorganisationer, dialogaktive unge etc.

Efter konferencen deltog de egyptiske og københavnske deltagere i en fælles spisning i IKS.

Debatmøder:

7.juli 2008: Vores første aktivitet i den nye struktur var en rundbordssamtale med *Syed Asmat Gilani*, sufi-shaykh og imam, Islamabad om, hvilken rolle sufisme bør spille i verden i dag. Seminaret fandt sted i Center for Europæisk Islamisk Tænkning. Et resumé af Gilanis indlæg blev bragt i det seneste nummer af Tidsskrift om Islam & Kristendom. *Der var knap 30 deltagere i seminaret.*

30.okt.: *Åbent Hus* for medlemmer og andre interesserede. Deltagere i Pakistanturen viste billeder og fortalte om deres oplevelser på turen. Desuden talte formand for det nyetablerede Nørrebro Lokaludvalg, Kim Christensen.

10. dec.: Der var annonceret visning af dokumentarfilmen, *DET ARABISKE INITIATIV* – med deltagelse Jakob Skovgaard-Petersen, instruktøren og to egyptiske journalister fra islamonline. På grund af interne uoverensstemmelser mellem Dox-on-wheels og Nyhedsbrevet om Det Arabiske Initiativ måtte det aflyses.

5. jan. 2009: *Kampen om sundheden v.* Lasse Skovgaard, cand.mag. et pæd., forsker ved Scleroseforeningen og på Københavns Universitet (Rigshospitalet)

3. feb.: *Søren Kierkegaard og islamisk filosofi v.* lektor Safet Bekotovic. Mødet fandt sted. i Sankt Johannes Gården med op mod 100 deltagere (unge, halvdelen muslimsk baggrund). Var annonceret på Facebook. Der var stor interesse for islamisk filosofi, så vi planlægger et kursus senere.

Studietur til Pakistan:

Otte kristne og muslimer fra IKS opholdt sig den 10.-21.okt. i Pakistan. Formålet var at fremme gensidig respekt mellem danskere og pakistanere, mellem kristne og muslimer ved at besøge forskellige universiteter, studiecentre og religiøse institutioner i Islamabad, Rawalpindi og Lahore, afholde seminarer om kristen-muslimsk dialog og samarbejde og udveksle erfaringer og synspunkter med kristne og muslimske ledere, intellektuelle, politikere og græsrodsarbejdere. Man kan læse om turen og vore refleksioner og om situationen i Pakistan i det seneste Tidsskrift om Islam & Kristendom.

15.nov. 2008: *Iqbal-seminar* i Høje Taastrup, arrangeret af den skandinaviske afdeling af Iqbal akademiet. Safet, Naveed og jeg deltog med taler. Vi fik mulighed for at tale om vores rejse til Pakistan og syn på Muhammad Iqbal.

IKS og Udenrigsministeriet arbejder på en opfølgningstur til efteråret for nogle af deltagerne til Pakistan med henblik på at planlægge et udvekslingsprogram mellem universiteter i Pakistan og *Det Teologiske Fakultet og IT-Universitetet* samt *Center for IT Innovation*, KU.

Andre projekter

Som opfølgning på *Danske Kirkers Råds* respons ang. A Common Word (de 138s brev) blev efter

et møde i Odense startet en samtalegruppe, bestående af repræsentanter fra Muslimernes Fællesråd og Dansk Muslimsk Union samt fra Danske Kirkers Råd. Fra IKS deltog undertegnede. IKS vil i fremtiden være observatør.

Besøg fra udlandet:

Flere amerikanske studerende har været på besøg for at få materiale og rådgivning til deres PhD-afhandlinger og andre projekter. Vi havde bl.a. besøg af følgende:

7. april 2008: Sian Jones og Jamie Bartlett fra Demos (en London-baseret tænketank) arbejder med et projekt, finansieret af Economic and Social Research Council om "Understanding the relationship between violent and non-violent radical Islamist mobilization". Komparativt stadium (to år) af Danmark, Frankrig, Holland, England og Canada.

20.maj: Religionsdialog netværk, Svenska Kyrkan, Uppsala (Lovisa Möller)

9. juni: Rev. *Brent Smith* fra Den Lutherske Kirke, Missouri Synod (LCMS) er Regional Director, Eurasia LCMS Oberursel, Germany. Søger nye måder at samarbejde med muslimer på.

7. juli: *Syed Asmat Hussain Shah Gilani*, som senere var vores vært i Pakistan.

21. okt.: Rundbordssamtale med medarbejdere fra Den amerikanske ambassade og fire besøgende muslimer fra USA (ledet af Andreas Rude).

24. nov.: 8 Personer fra Sveriges Kristne Råd, Programråd for samarbejde mellem kirke og skole. Elaine Lindblom.

Medarbejderes aktiviteter i og udenfor Danmark (relateret til IKS)

Naveed Baig deltog i en konsultation den 1.-4.dec. 2008 i Edinburgh. Kristne og muslimer fra de lande, hvis lutherske og anglikanske kirker er med i Porvoo-samarbejdet (plus Danmark) deltog for at udveksle erfaringer om kristen-muslimske relationer og for at drøfte A Common Word.

Naveed og Fatih Alev deltog i slutningen af marts 2008 i symposium i forbindelse med *World Economic Forums 'West-Islam dialogue project'*: Mødet, som foregik i London, handlede om forummets rapport om dialogens status.

I jan. 2009 deltog de begge i *Muslim Leaders of Tomorrow's* internationale møde i Doha. Desuden deltog Fatih i *World Economic Forums* årlige møde i Davos, Schweiz.

Stéphanie Torbøl deltog lørdag den 15. november 2008 i et seminar om temaet, "Ytringsfrihed og Religioner" under den årlige *Muslimsk-Kristne Mødeuge* i Paris, arrangeret af *Det Europæiske Institut for Humaniora* i Paris (*IESH*) i samarbejde med *Muslimsk-Kristen Venskabsgruppe (GAIC)* og *Katolsk Institut, Paris (ICP)*. Stéphanie skriver om mødet i det seneste nummer af vort tidsskrift.

Lissi Rasmussen

Blev valgt som første suppleant til det nyetablerede Nørrebro Lokaludvalg den 22. maj 2008.

Besøgte i april 2008 Centre for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations, Birmingham University.

Er i oktober 2008 gået i gang med et *projekt i Københavns fængsler* om unge kriminelle med etnisk

minoritetsbaggrund. Hvem er de? hvad er deres livshistorier? ønsker for fremtiden? Der er foretaget over 50 interviews og 6 gruppesamtaler. Resultaterne af undersøgelsen vil forhåbentlig kunne fremlægges sidst på året og vil kunne bruges af Kriminalforsorgen, fængsler, politi, skoler, kriminalpræventivt arbejde etc.

2009-10

Projektvejledning, rådgivning, foredragsvirksomhed og gruppebesøg fra uddannelsesinstitutioner

24.marts Theodor Jørgensen og Naveed har holdt fælles forelæsning i auditoriet på Hillerød Hospital om "Etik og livsopfattelser i islam og kristendom. Mødet var arrangeret af Sygeplejeskolen.

28. april Naveed og Eva holdt oplæg om IKS for Sct. Thomas Kirkes menighedsråd på Frederiksberg d.

Okt.-nov. har Naveed holdt tre foredrag om islam og kristendom i Hundige, Gellerup og Herlev kirker.

Dec. 2009 Aminah Tønnsen og Theodor Jørgensen har i forbindelse med den interreligiøse klima pilgrimsvandring i december under COP 15 holdt oplæg om hhv. "Muslim responsibility for God's creation" og "Reflexions on our Christian responsibility to the climate of the world".

Undervisning

Vi håber meget snart at kunne starte efteruddannelseskurser af imamer (evt. sammen med præster) om sjælesorg, særligt "fængselsimamer".

Et kursus om islamisk teologi v. Safet og Lissi er planlagt til at finde sted d. 28. og 29. oktober 2010 udbydes for præster og kirkelige medarbejdere i København og Helsingør Stifter.

Studiegruppe

En studiegruppe (ca. 10 deltagere) læser Koran og Bibel-tekster sammen (initiativtagere: Theodor Jørgensen og Safet Bektovic). En kristen og en muslim fremlægger deres forståelse af tekster fra hinandens skrifter. Der arbejdes på en lille *publikation* med udvalgte tekster, som kan anvendes af andre, der ønsker at starte lignende læsergrupper. Næste gang den 23.marts deltager prof. Oddbjørn Leirvik fra Oslo Universitet. Emnet er samvittighedsbegrebet.

Hospitalsprojekt

Der er stadig øget efterspørgsel efter Naveed og Stéphanie og Etnisk Ressourceteam (ERT) både mhp. patientbesøg og rådgivning/undervisning på Rigshospitalet og Herlev Hospital, også på andre hospitaler.

Vi har nu fået en aftale med Vestre Fængsels Hospital om, at hospitalet kan anvende Etnisk Ressourceteam (ERT) i forbindelse med patienters indlæggelse på hospitaler i Københavnsområdet.

Vi har allerede haft et samarbejde omkring en ung mand, der skulle i kemobehandling på Rigshospitalet. Vi håber på yderligere aftale om besøg af ressource teamet i fængslet.

Relevante foredrag:

17 marts 2009: Besøg af præster og teologer fra Folkekirke & Religionsmøde i IKS og Rigshospitalet / ERT.

24 april: Arrangement om Venskab og integration i Kolding. Med bl.a. Biskop Steen Skovsgaard
07 maj + 19 nov.: Forelæsning om spirituality and mental health på Den Sociale Højskole

10 juni: VI KBH'er Projekt. Ritualer i verdensreligioner - Københavns Rådhus
27 juni: Tro og Healing i Islam, Huset Innanna, København.
25 aug.: Skumringsmøde, Herlev Hospital om Ritualer for børn. medarr. ERT
26 aug.: Nørrebro provstis præster på besøg på Rigshospitalet/ERT
22 okt.: ERT arrangement for Tingbjerg-borgere om sundhed.
25 nov.: Pastorseminaret besøg på Rigshospitalet
17-20 jan. 2010: Deltagelse i Birmingham seminar om tro og omsorg i religioner.
5 marts: Foredrag på landskursus om tværkulturel sygepleje for sygeplejersker, Fredericia.
10.marts: ERT afholdt eftermiddagsmøde på Rigshospitalet om "Udfordringer og dilemmaer i mødet med etnisk minoritetspatienter". Der var over 200 deltagere.

ERT har haft 63 *undervisningsforløb* på hospitaler, sundhedsuddannelser og sundhedsinstitutioner i det forløbne år. Vores brochurer er nu oversat til tyrkisk, urdu og arabisk

Bidrag til bøger/hæfter:

Forord til Hjertetfrugt. Et hæfte om barnedød i islam (maj 2010)

Bidrag til lærebog, Deniz Ketir (red.), 'Klassisk og Moderne Islam'. Systime Forlag. (udkommet).

Antologien, Tro, omsorg multikultur (red. af Marianne Kastrup, Naveed Baig og undertegnede)

udkommer på Reitzels Forlag ca. maj 2010. Antologien indeholder blandt andet bidrag v. Naveed om ERT og v. undertegnede om relationsarbejde i Københavns Fængsler.

Andre projekter/aktiviteter

2.nov. beøgte Naveed og undertegnede *Tingbjerg* med henblik på at høre nærmere om de problemer, der havde været omkring præsten og de unge. Vi talte med mange af de unge på gaden og i ungdomsklubben – både de helt unge ned til 14 år og dem, der er lidt ældre. De havde alle et brændende ønske om at få etableret et ungdomshus, som de selv har en eller anden form for ejerskab til.

Lignende projekter andre steder i hovedstadsområdet har jo også været med til at holde de unge væk fra gaden og kriminelle handlinger, og i stedet deltage i et mere konstruktivt lokalt fællesskab.

Efter besøget skrev undertegnede et brev til Børne- og Ungeudvalget i Københavns Kommune med opfordring til – efter kommunens beslutning om at kommunalisere Tingbjerg Fritid - at skabe rum for et sted for de 16-23 årige, hvor de unge selv har en vis indflydelse både på indretning og indhold.

Vi fik dog ikke noget svar fra udvalget.

MENA Netværket

IKS er nu indgået i netværket, MENA (MEllemøsten og NordAfrika) under Det Arabiske Initiative. Christa er kontaktperson. Formålet med netværket er "at styrke danske organisationers vidensdeling og kompetencer vedrørende de særlige forhold, der gælder i Mellemøsten/Nordafrika, for derved at styrke kvaliteten af den danske indsats i regionen". Netværket er et forum for faglig fordybelse, erfaringsudveksling, inspiration og fælles udvikling af metode. Se hjemmesiden:

<http://www.dccd.dk/menanet.nsf>

Omsorgsprojekt i samarbejde med partnere i Mellemøsten

Der søges finansiering til dette projekt i MENA, i første omgang til et pilotprojekt, hvor de første skridt tages til samarbejde med en eller flere partnere i Mellemøsten. Vi er i gang med at identificere mulige partnere og i det hele taget vurdere, hvilke behov, vi skal forholde os til og hvilket fokus, vi skal have. Vi forestiller os et udvekslingsprojekt, hvor parterne deler deres viden

og erfaringer med hinanden i forhold til praktisk omsorgsarbejde.

Besøg fra udlandet:

18.sept. *Hans Ucko*, Præsident for Religions for Peace – Europe, tidligere ansvarlig for Kirkernes Verdensråds interfaith dialog.. Møde om en interreligiøs ceremoni i Gustafskyrkan den 10. dec. som et indslag i klimatopmötet.

12.jan. Irans ambassadør, *Morteza Damanpak Jami*, som ville høre om IKS' arbejde.

23.dec. Besøg af *Khusaima*, søn af ghanesisk nationale Chief Imam, *Sheikh Dr. Osmanu Nuhu Sharubutu* med henblik på et besøg af imamen i løbet af dette forår.

Besøg af kristen- muslimsk gruppe i Trondhjem:

19. maj 2009 besøgte fire kristne og fire muslimer fra Religionsdialogisk Forum i Trondhjem IKS. Gruppen var udsendt som en delegation fra biskoppen i Trondhjem, og formålet med rejsen var at foretage en dialogstudietur til København som forløber for en senere studietur til Mellemøsten til efteråret.

Medarbejderes aktiviteter i og udenfor Danmark (relateret til IKS)

22.-23.sept. *Abdullah Khan* deltog som IKS' repræsentant i konference i Seoul, _Sydkorea om forholdet mellem religioner og medier. Konferencen var arrangeret af ASEF (Asia-Europe Foundation). En artikel om konferencen er bragt i sidste nummer af vort tidsskrift. Efterfølgende er *Abdullah* blevet anbefalet at søge optagelse på Yale World Fellows Program på Yale Universitet. Man kan læse mere om programmet på <http://www.yale.edu/worldfellows>

Naveed Baig deltog 14 maj-18 maj i World Economic Forums møde i Jordan – som IKS repræsentant.

Lissi Rasmussen har nu afsluttet forskningsprojektet i *Københavns fængsler* om unge kriminelle med etnisk minoritetsbaggrund, som har været næsten halvandet år. I den periode har undertegnede haft samtaler/interview med 150 indsatte og 20 ansatte. Dertil kommer løbende studiegrupper om islam og kristendom med op til otte deltagere i hver. Der har yderligere været ført samtaler med indsatte, der har haft brug for det, herunder dem, der sidder på udlændingeloven. Nogle af dem er asylsøgere, der er kommet til Danmark på falsk pas.

Der har desuden været afholdt debatcafé i Vestre Fængsel om tro og handling, med 20 deltagere.

23.sept. Afholdt undertegnede sammen med *Naveed Eid ul-Fitr* på Blegdamsvejens Fængsel med bøn og spisning (20 deltagere).

En rapport om undersøgelsen udkommer i løbet af nogle måneder. Der vil blive afholdt et debattmøde i IKS om rapporten, når den er udkommet.

Har i den sammenhæng deltaget i diverse seminarer om radikaliserings og bandekriminalitet.

Christa Lund Herum har som IKS-medarbejder bidraget med en artikel med titlen, "En by med plads til alle" i publikationen, *Forskønnelsens kort over København og omegn 2010* i forbindelse med 125 års jubilæum for Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse.

Publikationen er inspireret af Kraks kort over København og omegn, og derfor er teksterne ledsaget af et kortudsnit fra Kraks kort over det område, de omhandler. Publikationen består dermed af

tekster, som underbygger og udbygger den faktuelle, kartografiske information, som det givne kortudsnit tilbyder. Christas bidrag handler om, hvilken udvikling og hvilke mål der vil være ønskelige indenfor dialog mellem de forskellige trosretninger i København, så som kristendom, islam og jødedom.